

Euskaldunen eraztuna



CIRA CRESPO
HISTORIALARIA

PAULA ESTÉVEZ

Gaur egun, gure munduan eraiki diren hierarkia guztiak mundu mailako kolonizazio prozesu baten emaitza dira. Menderatze-hierarkia global horiek elkarren artean txirikordaturiko beste hierarkia zehatzagoek osatzen dituzte, hau da, klasekoek, etnikoek, estetikoek, eta baita linguistikoek ere. Mendebaldeko zibilizazioa deitzen diogun hori XVI. mendean hasi zen eraikitzen, eta gaur egun ia mundu osoa estaltzen du. Irudika dezakegun bezala, oso prozesu konplexua izan da, eta azalpen errazek ez dute balio, baina ez dago dudarik, zibilizazio horren eraikuntza-aren oinarri bat nazio-estatu da.

Eta, ai, europar maiteok, pozik egoteko moduko zerbait esan behar dizuet! Gu gara nazio-estatu moderno-kapitalistaren ideiarene aitzindari nagusiak! Guk esportatu dugu mundu osora behar den bezalako nazio-estatu bat egiteko behar den errezeta. Lehenengo gauza: zu inperialista bazara, eta konkistaren bidez, edo beste modu batzuen bidez, estatu moderno kapitalista martxan jarri nahi baduzu, jakin eta jakinarazi behar duzu zuk ezarritako mugen barruan dauden beste herriak zurea baino askoz eskasagoak direla. Horrek, praktikan, esan nahi du,

besteak beste, hizkuntza batzuk beste batzuk baino hobek direla. Beste modu batera esanda, estatu kapitalista moderno eraikitzeko hizkuntza bat nagusitu behar da, han hitz egiten diren beste hizkuntza guztien gainetik. Ez edozein hizkuntza, noski, hizkuntza onena aukeratu behar da, zibilizatuena. Adibidez, ez dakit nik, bada, Frantzia, frantsesa, edo Espainia, gaztelania, adibidez. Eta zergatik? Begibistakoa delako beste hizkuntzak baino hobek direla, noski.

Benoa, bada, pozik egoteko moduko gauza gehiago ere badaukagu. Orain dela gutxi deskubritu dudana zerbait jakinarazi nahi dizuet. Agian batzuek ezagutuko duzue duela mende batzuk hizkuntza hobek inposatzeko martxan jarri zuten eraztunaren metodoa. Laburpentxo txikia egingo dizuet: eskola barruan herriko hizkuntza (txarra eta ez-zibilizatuak) hitz egiten zuen umeari eraztun bat ematen zitzaion, eta eraztuna gainetik kentzeko adi egon behar zen haurra, beste bati hizkuntza txar hori aditzen bazion, orduan eraztuna hari pasa ziezaien. Horrela egun osoa, eta eguna bukatzen zenean, eraztuna zeukan zigorra jasotzen zuen; zigorrak, nik dakidanez, fisikoak ziren, batez ere.

Metodo horrek bi alde oso on zeuzkan; alde batetik, hizkuntza txarra hitz egiteko ohitura kentzea, eta, bide batez, haurrak salatari bihurtzearekin batera, talde kohesioa apurtzea. Ondo zekiten asmatzaileek oso garrantzitsua dela hizkuntza bat hitz egiteko talde kohesio hori pitzatzea. Mundu osoan aurkitu ditzakegu metodo horren lekukotzak: Europan, Afrikan, edo, nik aurkitu dudana exotikoena, adibidez, Txinan.

Kontua da –beste datu batzuek kontrako esan arte–, artikulua akademiko batean irakurri dudala metodo honen lehen erregistroak, erregistro zaharrena, Euskal Herrian daudela! 200 urtez tortura fisikoak eta psikologikoak herrialdeko ikasgeletan, eta Euskal Herriko umeei gaztelania eta frantsesa inposatzeko metodoa, mundura zabaltzeko modukoa. Zer iruditzen zaizue? Agian, mundu zabaleko kolonialismo linguistikoa hedatzeko proba-banku bat izan gara! Egia da, gure kasuan behintzat, ez duela hizkuntza desagerraraztea lortu, baina esango nuke, hizkuntzen arteko hierarkiaren ideia hezur munitaraino sartu digula, eta hori oso lorpen handia dela, ez duzue uste? ●